

2007.10.03.
Gallai Sándor

Az Európai Közösségek Bírósága (EK Bíróság)¹

EK jogrend – önálló közösségi jog (bírói védelemre szorul)

- része a nemzeti jogrend(ek)nek is

a bíróság *székhelye*: Luxembourg

*létrejött*e: 1952. ESZAK-szerződés

összetétele: 1 ország 1 ember → 6 évre (egyszer megújítható; eltolt ciklusok; félidőben a fele lecserélődik;)

szerepe: közösségi jog megtartásának, egységes értelmezésének és alkalmazásának biztosítása

elnöke a bírák által választott (3 évre)

ülései jellemzően 3-5 tagú kamarákban

munkájának segítője: 8 *főtanácsnok* (6 évre)²

→ Elsőfokú Bíróság

EU Bíróság túlterheltsége → 1989-től Elsőfokú Bíróság (döntések gyorsítása, tehermentesítés)

székhelye: Luxembourg

felépítése: mint az EU Bíróság (27 bíró, 6-6 évre) + elnök (bírák választják)

3-5 fős tanácsok ill. 13 fős nagytanács

munkamegosztásban az EU Bírósággal (utóbbi csak az egységes jogértelmezésekkel és fellebbezésekkel foglalkozik(?))

Főbb bírósági eljárások

- 1.) kötelezettségek teljesítésének elmulasztása miatti eljárás (tagállamokkal szemben)
- 2.) semmissé nyilvánítási eljárás (közösségi intézmény törvényellenes rendelkezése esetén)
- 3.) intézkedés elmulasztása miatti eljárás (közösségi intézményekkel szemben)
- 4.) kártérítési eljárás (közösségi alkalmazott vagy intézmény károkozása esetén; csak az érintett kezdeményezheti)
- 5.) fellebbviteli eljárás (elsőfokú bírósági ítélet ellen; csak az érintett)
- 6.) véleménykérelmi eljárás (pl. nemzetközi események megkötése előtt)
- 7.) előzetes döntéshozatali eljárás (közvetett kereset = nem az érintett fordul a bírósághoz)

Számvevőszék

1977-től, Luxembourgban működik

tagok: 27 fő, 6 évre; eltolt ciklus; hosszabbítható

elnök: 3 évre, maguk választják minősített többséggel

→ ahol EU-s pénz van, ott vizsgálódhatnak:

- közösségi kiadások revíziója
- bevételek és pénzkezelés ellenőrzése (pl. segélyek)
- konzultációs szerep (pl. szabályozások)
- éves- ill. különjelentések
- ktg-vetésből részesedő bármely szervezet ellenőrzése

¹ http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_hu.htm

² magyarul ügyészeknek is nevezik őket, mivel ők dolgozzák fel a bíróság elé kerülő ügyeket

szerepe: nem bíróság³
 nem hoz ítéletet
 nem szankcionálhat
 de Maastricht óta a Bírósághoz fordulhat
 (vita: auditálás vs. vizsgálati jogosítványok megadása)

Ombudsman

létrehozása: Maastricht
 irodája: Strasbourg
 '95-2003: első ombudsman
 2003 óta: P. Nikiforos Diamandouros
feladatai:

- közösségi intézmények által okozott adminisztrációs sérelmek vizsgálata
- kivizsgálás megindítása: panaszra (főként a Bizottság ellen) vagy saját hatáskörben
- diszkrimináció, információ visszatartása, indokolatlan késlekedés, helytelen

szabályalkalmazás, méltánytalan eljárás, hatalommal való visszaélés

működési korlátok: nem járhat el kormányok, önkormányzatok érdekében, bíróság elé vitt ill. lezárt ügyekben; nem szankcionálhat

Gazdasági és Szociális Bizottság

célja: integráció által érintett érdekcsoportok bekapcsolása a döntéshozatalba
 1957. Római Sz. óta – Brüsszelben

tagjai: 344 fő

- I. munkaadók: ipar, közszolgáltatók, kereskedelem, bankok és biztosítók
- II. munkavállalók: szakszervezetek
- III. egyéb érdekek: mezőgazdaság, fogyasztóvédők, környezetvédők, halászok, kis- és középvállalatok képviselői (kkv → átfedés!)

- plenáris ülések, csoportülések; hat szekció, albizottságok és tanulmányi csoportok

jelölés: tagállamok (Nizza óta minősített többséggel)

kinevezés: 4 évre

juttatások: ktg-térítés (utazás, szállás)

szervezete és működése:

- befolyása korlátozott (networking)
- tevékenységek: kapcsolattartás; saját kezdeményezésre (évi 20-30); véleményadás (kötelező és nem kötelező konzultáció – évi 120-170); tájékoztató jelentések (évi 3-4); érdekegyeztetés elősegítése
- anyagok előkészítői: előadók (rapporteur)
- büro: elnök, alelnökök (a tagok választják őket) + csoportonként 10 fő
- titkárság (kb. 500 fő): technikai apparátus (a Régiók Bizottságával közös)

Régiók Bizottsága

- a regionális politika súlyának növekedése
- a tagállamok közötti nagy különbségek hívták életre
- 1988. Regionális és Helyi Önkormányzatok Konzultációs Tanácsa → Maastricht: Régiók Bizottsága

³ de Court!

székhelye: Brüsszel

tagjai: 344 fő (regionális és helyi önkormányzatok választott képviselői)

jelölés: tagállamok

kinevezés: 4 évre

felépítés: elnök, alelnök (tagok választják 2 évre) + titkárság: EESC-vel közös

büro: elnök, alelnökök + 3-3 fő a nagy, 2-2 a kis országokból

plenáris ülések; 8 szakbizottság, 4 albizottság

tevékenység: jelentések, térképek ☺, kapcsolattartás, érdekegyeztetés, saját hatáskörben kezdeményezettek, vélemény adása (kötelező és nem kötelező véleményezés – 100 alatt)

befolyása: korlátozott (networking)

→ mennyi kerül be ebből a joganyagba? → vélemények legitimálása

Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) és az Európai Központi Bank (ECB)

Maastricht: EMU – döntés az euróról

két pillér: külső: KBER; belső: ECB

átmeneti időszak: EMI (Európai Monetáris Intézet)

1994.01.01-1998.06.01.

→ monetáris unió előkészítése

→ átmeneti feladatok

→ koordináció (gyenge jogkörök) + javaslattevés

1.) KBER: az elképzelés: minden döntés itt születik ↔ „többsebességű” Európa

- az EU pénzügyi politikájának fő intézménye
- tagjai: tagállamok jegybankjai + ECB
- elsődleges feladata:

árstabilitás fenntartása⁴

monetáris pol. kereteinek meghatározása, végrehajtása

devizaügyletek irányítása

tagállami devizatartalékok őrzése, kezelése

fizetési rendszerek zavartalan működésének előmozdítása

2.) ECB (székhelye: Frankfurt)

- független, nem utasítható intézmény
- eddigi elnökök: Wim Duisenberg (holland), Jean-Claude Trichet
- kizárólagos jogkör: euró bankjegyek kibocsátása + felhatalmazza a tagállamokat euró érmék verésére
- tőkéje: a kp-i bankoktól (50 % lakosság, 50 % GDP)
- legfőbb döntéshozó szerve: **Kormányzótanács**
 - monetáris célok, kamatlábak, tartalékok meghatározása
 - tagjai: elnök + alelnök + EMU teljes jogkörű tagállamainak jegybankelnökei + az Igazgatótanács tagjai
- legfőbb operatív szerve: Igazgatótanács
 - végrehajtja a mon.pol.-t
 - tagjai: elnök + alelnök + 4 tag (8 évre, nem megújítható)
 - választásuk: tagállamok egyhangú döntése
- **Főtanács** = elnök + alelnök + EU összes jegybankelnöke
 - EMU-ból kimaradókkal kapcs. mon. kérdések
 - tanácsadói és statisztikai-gyűjtési feladatok

⁴ a jegybank a pénzügyminisztériummal együttműködik, az EU általános gazdpol.-i irányvonalának segítése (az árstabilitás veszélyeztetése nélkül)

Európai Befektetési Bank

- nem piaci alapon működik
- alapítása: 1958., székhelye: Luxembourg
- forrásai: tagállamok (~részvényesek) befizetései + nemzetközi tőkepiaci hitelek (kötvénykibocsátás)
- feladata: non-profit alapú hitelezés és garanciavállalás integrációt elősegítő projekteken
- kkv-k segítése: közvetítő intézményeken (regionális fejlesztési ügynökségek, helyi pénzügyi intézmények) keresztül
- projektfinanszírozási célok*: EU célkitűzéseivel összhangban lévő projektek
- hitelpolitikájának jellemzői:
 - kockázatmentesség = pénzügyileg és technikailag életképes projektek finanszírozása
 - első pár évben nem kell törleszteni
 - fix és alacsony kamat
 - közép- és hosszútávú finanszírozás (ha ipari: 5-12 év; ha infrastrukturális: 10-20 év)
 - 10 milliárd feletti hitelek, 50 % önerő (→ állami szereplők megjelenése → konzorciumok)
 - a hitelek 90 %-a a tagállamokba, a többi együttműködő és társult országokba (Karib-térség, K-Eu., É-Afrika)

*** „3+1” cél**

1. gazdasági-szociális kohézió erősítése / infrastruktúra, energetika, szegény régiók termelőberuházásai
2. modernizáció, versenyképesség javítása / high-tech; relatíve kevés tőkéből magas profit; egyéb magas hozzáadott érték
3. EU ill. több tagállam közös érdekeit szolgáló beruházás / közlekedés, telekommunikáció, energetika, környezetvédelem, vízgazdálkodás

intézményi felépítése:

Kormányzótanács

Igazgatótanács

Menedzsment Bizottság (napi operatív ügyek)

Számvizsgáló Bizottság (könyvvizsgálók)

Jogalkotási eljárások

1. *konzultációs*: vélemény (gyakori) / Európai Egységokmány hatályba lépéséig (1987.)
 - egyolvasatos eljárás: Bizottság javasol → EP véleményez → Tanács dönt
 - 1980 óta van csak az EP vélemény kiadása, utána dönthet a Tanács (halogatás, informális befolyás ellenében)
 - főbb területei: mg, külügy, belügy, biztonságpolitika, igazságügy
 - 1970-es évek közepe óta nem kötelező területeken is konzultál a Tanács
 - EP befolyása: észrevételeit a Bizottság 70-75%-ban, a Tanács 40-45%-ban elfogadja
2. *hozzájárulási*: vétójog (ritka) / Európai Egységokmány óta
 - egyolvasatos eljárás (EP vétójog esetén a Tanács nem dönthet)
 - az EU fejlődése szempontjából kiemelt fontosságú területeken (pl. nemzetközi szerződések, EU csatlakozási/társulási szerződések, Strukturális Alapok keretei, állampolgársági és gazdasági-pénzügyi ügyek)
 - EP befolyása: negatív döntés
 - EP vétózhat, de nem módosíthat, nem javasolhat → szinte kizárólagos politikai felelősség
3. *együttműködési*: javaslat (szűk területen) / Európai Egységokmány óta
 - kétolvasatos eljárás: 1. EP – Bizottság javaslat véleményezése, módosítások megfogalmazása, Tanács – EP javaslatok véleményezése → közös álláspont elfogadása; 2. EP dönt a közös álláspontról, nincs vétójog, Tanács meghozza a végső döntést
 - területei: (...)
4. *együttdöntési*: javaslat + vétójog (gyakori) / Maastricht óta
 - többolvasatos eljárás (1-2-3; Egyeztető Bizottság)
 - területei: törvényalkotás, kivéve 2. és 3. pillér, mg., kereskedelem, ktgvetés és EMU-ügyek
 - EP befolyása: jelentős, társjogalkotó; javaslattételi jog + vétójog
 - Bizottság szerepe: a Tanács csak egyhangúlag dönthet ellene

Egyéb eljárások

- információs
- ktgvetési

Komitológia: arra az eljárásra utal, amely szerint az EU joganyagának végrehajtása közben a Bizottság köteles kikérnie egy különleges, az EU-tagországok szakértőiből álló tanácsadó bizottság véleményét

célja: Bizottsági jogalkotás ellenőrzése

- tanácsi beleszólás, felügyelet eszköze: ellenőrző bizottságok⁵

⁵ tanácsadói, menedzseri, szabályozó